

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

Вид. Чубриловић, Сарајево, Мупанија

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Администрација: Кнез Михаилава 46/Л.

Уредници:
АЛОЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 маја 1927.
БРОЈ 3. — ГОДИНА VIII.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЋЕР

Издава 1. и 15. у месецу. — Годинш претплата
48 динара. — Примерак 2 динара.

Мајке!

Посвећујући Вам овај број „Женски Покрет“ поздравља у Вама извор здравог живота и снаге народа. „Женски Покрет“ сматра позив Мајке као најлепши и најлеменитији. Он високо цени ваш рад на подизању и васпитању народа. Ваш рад је жижа која даје нове ваљре социјалној народној тежњи ка прогресу и срећнијој будућности.

„Женски Покрет“ се придружује прослави 15 маја — Материнског Дана.

Иван Мештровић — МОЈА МАЈКА.

МАТЕРИНСКИ ДАН

Да би упозорили и малу и велику децу на најнеисцрпнији извор милости, на највеће пожртвовање, на срце испуњено најнеобичнијом љубављу, стрпљеном, разумевањем и опраштајем Народни Женски Савез и Подмладак Црвеног Крста остварили су своју идеју да се и у нашој домовини заведе празник Мајке, који данас прослављамо са свима женским друштвима у целој земљи.

Благодарећи Министарству Просвете сва деца по школама обавештена су од својих учитеља и наставника о значају овога дана.

Кроз све цркве свих религија одаће се признање материнској љубави, том најлепшем цвету људског осећања.

У свима културним уставовима одјекује данас слава мајци.

И зато и стари и млади и велики и мали сетимо се данас свога највећег доброторца — своје мајке.

— Ви, чије мајке почитају дубоким сном, сегите се тренука, које сте са њом уживали и отидите јој, ако је могуће, на гроб.

— Ви, који сте удаљени од ње напишите јој једно мало

писмо. Ах! са каквом га чежњом мати ишчекује.

— А Ви, децо, која не можете ни да схватите са каквим су напорима скопчане оне силне ситне услуге, које вам мајка од јутра до мрака чини, учините је на данашњи дан нешто за њу. Олакшајте јој њен напоран рад. Одмените је мало. Вашој мајци, која није научила да од вас тражи већ само да вам даје једна ситна пањка, једна мала нежност створиће јој велику радост.

— Ако са похвалом уздижете пожртваност материнства, где мајку везује за дете, крвно сродство, у толико већу хвалу и поштовање заслужује она жена, која се за туђу децу жртвује. А како страшно име има: маћеха. Судба сирочади са злим маћехама изнета је и у приповеткама и у песмама. Међутим има и добрих маћеха, којима често тај сам по себи тежак задатак бива отежан и загорчан позорењем, непризнавањем и незахвалношћу.

И за то одајмо данас искрено признање свима оним женама које су се са љубављу трудиле да замене рођене мајке.

15 Мај 1927
Београд.

Лепосава Петковић.

О заштити материнства.

Зар може народ заран бити којеу мајке не знају услове једног здравља, а зар се народ може култивирати кад мајке нису свјесне тежње урођење човечанству за напретком?

На дан кад жене морају потегнути друштво на захвалност коју човечанство дугује мајкама, корисно је показати људима начин којим ће начином своју захвалност реализирати. Тај начин веома једноставан по изгледу, али веома компликован при провођењу, јер претпоставља измену многих јерковних друштвених конвенција — састоји се у заштити материнства.

Карактеристичан примјер како се несистематски још данас решавају равни друштвени проблеми, представља питање материнства. И ако од давних времена умјетници свих народа са фантастичним нијететом обожавају материнство, ни ми, а ни многи културнији народи од нас, нису још заузели објективно и реално стаповиште према питању материнства. Апстрахирајући сада етичку вредност његову за друштво и појединца, крајње је време да се уважки корист нормалног материнства на формацију људске заједнице.

Полазећи са становишта да је брак споразумна и свјесна одговорност нових, бољих поколења, треба констатовати да је мајка у заједници са таквим циљем од пресудне важности, јер је њезин утицај у стварању новог живота директан и трајан. Док мајка у свом тјелу чува најосетљивију ствар у развојку људског организма — сво-

јом крви храни нови зачетак свјесног живота, и после двета тешких мјесеци са ризиком свога сопственог живота, а даље му ствара душу, природа је оцу дала дужност да чувајући мајку у периоду физиолошких промена незијон тијела, који је чине мање способном за извршене радове — чува дијете.

Ако признамо оваку функцију родитеља при стварању нових људи — а морјмо је признати, јер је од давнина код свих племена људске врсте констатовано — морамо признати и то: да је квалитет оца алудојно одговоран за квалитет његовог потомства само у моменту стварања, док квалитет мајке утиче на квалитет њезине дјете од зачетка до не ступе у живот самосталије. Заноудавство и друштво прихватају је овај одговорни утицај мајке — мајке при стварању нових поколења; али питање је како је створу осигурао друштво мајкама за тај велики задатак, и како се признање даје онима од којих зависи обнављање човечанства?

До скорих времена није се сматрало потребним да се жена спреми за ту одговорну задату, него се остављало у мрачноту, да ради и живи по упутима својих баба и прабаба, а за награду створио је нарочите законе за ванбрачну дјечу, законом је заштити ло простићују и на крају, стварајући све теже економске прилике — изагнало је жену из куће, у руководе, у фабрике, на ноћни рад и т. д. — не бринући се о потомству, које се раба од измучених жена и које расте по домовима без мајке.

Знајући да је највећи моргалитет дјече међу одјачама, а ова да

умире највише од недовољна основна и техничка вештина, знајући да их умире далеко више од њених оца мајки, него оних који и у слабијим приликама остају за мајку, и на крају знајући да двоструко више умире ванбрачне дјеце од брачне јасне у пут, којим — у општем интересу — треба да крене заштита материнства.

1) Теорганизовано образовање жена у том смислу, да се оне у једном реду савремено спреме за материнство, свој најприроднији позив и своју најважнију грађанску дужност (која прије свега остоваља треба да им доднесе и сва грађанска права). Ово образовање треба да стекну све девојке, које полазе средње школе у тим школама — а онима, које их нису познати, треба давати могућности, да до образовања, стекну и нарочитим „материнским школама“.

2) Законски осигурати свим трудним женама — запосленима ван куће извјестан одмор прије порођаја — и мајкама, да се првих шест недеља иза порођаја посвете дјетету.

3) Осигурати што већем броју жена порођају стручну, првобитно помоћ и општељубиву, да ту дјетету раније жене без примљиве дипломе. Повећати кадар примача са интелектуалним и културним женама, тако да свака опћина има бир једну бабицу, која ће поред већ приспеганог материјала познатији и проводи ти бар основне принципе социјалне хигијене.

4) Осигурати што више дјечјих дневних центара са савјетодавањима за мајке. Чудновато је, да се данас, у доба развијене расне хигијене, код нас још тако мало полага на ту врсту профилаксе. Зар није рационалније у савјетодавањима упозорити мајку на све опасности, које прете њезином још здравом дјетету, упознати је са сваким, да им најближе или их одстране, него је касније мучити скупшћеним и тежко проведеним лечењем лоше хранене дјце, ракићине, скрофулозе и т. д.

5) Утицати на законодавство — у питању ванбрачно дјетиство у том смислу: да држава (а не приватна — нарочито женске удужености) узме на своју одговорност дјетиство ванбрачност, порођај и нојорбачне неударе мајке све дотле, док држава не нађе пута и начина, којим ће онемогућити мушкарцима, да се одрекну својг потомства и присилити их, да — брињу се за своју дјцу, зачету у признатом браку — брину се и о њиховој мајци, док је она из физичког разлога за ту бригу нема више способности.

Сарјево

Др. М. Живановић

Селанка и радница

Двоструку и троструку мучнице: као раднице, као жене и као мајке, селанка и радница су најдостојније међу женама.

Ко ће рећи бескрвну величину и неизмерно робоване мајке, робине живота и дјетиства, и нешто мање друштва! Ко ће рећи сву дуг нап, сву срамоту, нас који смо најплављени, ослобођени најтеже и најдешније обавезе! А каква тог треба наћи да би се славила она мајка, која поред терета материнства носи још и терет професионалног рада, напора за свакодневни хлеб!

Мајка радница — то је роб роба. Није она та, која као социјално слабије жене мора да води неравну борбу у привредном животу, борбу за надицање, са свима пољенима, која прете најанима. Није она, што у временима кризе — као што је ово наше повратно време — мора да се бори без посла, то значи без хлеба. Треба још поред редовних беда најамнишати, да се нешто издвоји из њених мушкарца, који најтеже гнуше од њевоје искудлује на једној жени. Треба, најзад, да добу деча, и то у великом броју, — јер је утврђен социјални закон, да сиротиња даје највише доцка. На неволу раднице надевоју се неприлике жене, а на ове бриге и болови мајке.

Није чудо, онда, што сва радничка законодавства у свету — у културно-пољској — тичују у особитој заштити жену радницу, и што за радницу

мајку предвиђају нарочите мере. Најпрво се она ослободжава од рада за осам недеља порођаја. По није било довољно: она није морала радити, али надицу није имала. Зато се редовно дешавало, да је она пре времена одлазила у радницу доводи у опасност свој и дечији живот. Доказ: за целу Француску, од 1000 дјеце, пре завршене прве године умре 11. У радничким крајевима највише умре. Морало се довести до чиништи нешто више. Одмор од осам недеља учињен је обавезним. Али то је још мало: држава се морала обавезати да за то време плаћа радницима јену обичну надицу. То предвиђа француски закон од 19 Јуна 1913. године. У другим земљама постоје сличне мере, више или мање поволне за мајку — најамну радницу.

У нашем закону о заштити радника од 1922 године предвиђен је одмор од осам недеља (обавезан), а за помоћ у новцу остављено је закону о осигурању радника, који осигурањима даје помоћ у болести. Тако породиле код нас добијају бар једна део онога, што им даје француски закон од 1913. године. Али ово је сасвим недовољно. Наша селанка и радница ипак врло узима у обзир жену и њене нарочите потребе. Ми немамо породилишта за сиротињу, ни у једној фабрици не постоје собе за одојчад (као што је случај у другим земљама), скоро ништа није довољно учињено за наћену и напуштену дјцу. Цело питање рађања остављено је отворено. Ми немамо дајачу, мајку и отворено покренути и ишата побачаја. Нови пројекат криничког законика остао је у главном при истим мерама: он побачај кажњава, и то погађа поглављу мајку. Рађање треба регулисати, т. ј. разумљиво ограничити, јер друштво нема право да од сиромашних родитеља тражи дјцу, за коју они само неће ништа да учине.

Тај језик ће жене и мајке разумети!

Д-р Драгољуб Јовановић.

Удата жена у јавном здрављу.

За будућност женскога дјетета брину се родитељи некад другачије него ли је то било некад, кад се држало, да је девојци једина сврха удаја. И онима, који никад нису ни чули о феминизму или женском покрету, јасно је да женском дјетету морају дати нешто звање и тако га материјално осигурати, јер осећају, да су у таква времена, да се девојке тежко удају.

Па ипак многи и многи одгајују девојке тако; да им знање бие «за сваки случај», т. ј. док се не удају. И баш тако, јер се многим девојкама шугерира, да им је знање и заривање само од њевоје, многе девојке мрзе то своје знање и посао, и дајући свагда и кад, државно промишљеног праву сврху живота, ако се нису удале.

Није чудо онда, да многи немају поверења у женски рад, ако је спремање за рад у здрављу врло површно, јер се тај рад и то знање сматра неким привредним и пролазним.

Али није истина, само то да многе девојке остају неударе, већ је то и зато, да данас има много мушкарца, који могу заривати доста и за себе и за породицу, па многе жене морају заривати, према су се удале.

Ту сада настаје безброј тежких питања, како ће се жене удовољити двоструку дјуности: према знању и према породици. Онда, треба узети у обзир и питање пословама без обављених тежкоћа, а змјеништи друго лице. Разумије се само по себи, да и мушкарац у будућности буде одгојен тако, да својим личним потребама удовољавља сам. Знај примјер, гдје је жена, мајка двестеро дјеце, свако гдје томе могу везла кравату и вриње на дипелма. Јер он то никако није могао издржати. Овакве се дјечади не смју у будуће одгајати.

Обилне тежкоће настају у здрављу за жену, која има дјцу. Већ се само вријеме труднеће многим велика смјетва у раду, а брига око неке и одгоја дјеце поготову. Ту је потпуно оправдано питање, може ли и смјје ли мајку у вршњу њезиних дјетиства премо трудити змјеништи неко друго лице. Т. ј. ако и има познато лице које би то могло савјезно учинити, не губи ли мајка тако право на љубав дјетета и нема ли неки недостатак у душевном одгаји дјетета.

Морамо признати, да о томе досад не можемо рећи ништа као одишени правило, и јавно и приватно. То питање је ипак издвојено, о интелигенцији и самом здрављу, о интелиген-

цији и здрављу, животном схваћању, социјалној и индидуалној, и њезиним породичним и материнским приликама, а много и помаћању и схваћању њезинога друга.

Нека звања одводе жену од куће на неколико сати, нека на читав дан. Нека жена има поуздану рођакињу или мајку код дече, а друга је у таквим материјалним приликама, да може држати поуздану одгојитељицу. Све то мора бити одишено у неким случајевима и жена се досада сама свака за се борила, да се одржи у новим приликама.

Једна је од најважнијих задаћа женскога покрета, да и овде притеже у помоћ. Друштво треба да буде уређено тако, да много рачуна о овим приликама. Оном здоласном остављају дече на непуздану бригу, а онима треба притећи и помоћ и забринети се за одгајену, одговорно поуздану служачица. Поуздана одојчица и вртићи, забавишта за леда одлакат ће срце многим мајкама радницама. Хумане социјалне одредбе о заштити трудне жене и дојље помоћи ће такође решавању тога питања.

Ништа не може потпуно змјеништи жену у њезиним материнским дјуностима. Све су то само нужне помоћи, које јој могу бригу и одговорност олакшати. Материнска је дјуност преча од сваке друге, и ако деча требају мајку читаво, све њезино време, праведно би било да јој друштво омогући ту помоћ док се досада деча остају потпуно припаћивама.

То су међутим само жале сама теорија, а управо треба често да се одобре од два зла мање. Боља је мајчина будна пажња од назора туђе орака у забавишту али је надзор у забавишту неголи прокретство гладована оскудице, зловоље и разтровањеног породичног живота и отвореног, што често доноси немаштина.

Неколико вечерњих сати из свршене рада, па недељу и благ дан, коју деча у таквим породицама навику у најранијим данима разликовају од других дана, могу често да обилно надокнаде недостатак топлине љубави и пажње у ранијим вријеме, и тако допринесу дојачивању и таквим пријетним ситима повећања и више цијени него друге; из праксе се може рећи, да се љубав дјеце према мајци у таквим породицама редовно повећава чељном за мајком.

Не забравимо, да бриге око малене дјеце испуњавају живот жене у једном само радном вријеме, а не у неколико тридесет година (што је свакако претјерано), онда је у својој нестезој години пуна животна искуства, још увијек способна за рад.

Не забравимо ни то, да многим женама знање није само средство зараде, већ и душевна потреба да се трајај нешто позитивна прилика не би одишала од знања, у којем су многе нешто мерило урадиле и користиле појединим. Многима развијена њихова дјуност не допушта да се затворе у уску породични круг. Додајмо још, да је у многим женама јавно развијено материнско чуство јавно потицало и помаћало, везајући се за дјетиство, а не за дјуности звања (дучиштва, релација, неговатељства), па ћемо се уверити, да је дјуност друштва не само да не пријечи удаћу жену да уђе у јавна звања, већ да јој у интересу заједнице помаже јавним уредбама у тежком вршњу њезиних двоструких дјуности.

Забрб. Др. Војана Дожелић.

Мајка као васпитац.

У животу сваке мајке најдражачије час кад она своје причне први пут прибије у своје уздрате груди, а кад се још не може одлучити да ли је његово плаче. — Шта му је? Колико бриге, колико стрепње, колико страха садржи то питање.

И већ тада, својим финим инстинктом, мајка осећа да стоји пред великим задатком: треба одгајати, упитити, васпитати то мало чело, треба га научити човеком, правим човеком.

Дочекајте само лак, ни бра постоје. Колико је неге, колико да се то слабо тело оснажи. Колико неспо-

по неким мајки не умире одмах, него је деца походе, и кад од све одлазе она се расаје с духом...

У народној поезији показује се умире мајке за децом и ако им није ништа на жао учинила. Зет хајдуци убија свога шурака, а сестра и мајка умрују од жалења. Хајдук Мијат убијају несрећну браћу Андријаша, а мајка се са жалима, а мајка умире од жалости чим је видела мртву децу... Јеца Круинића умире од болести и њена мајка испушта душу над кнежином мртвим телом... Југовића мајка налази мртвих деце синова и старог Југа. Мајци великих јунака и жени високог властелина не додикује пронаћи сузе над витезима падају у борбу за своју отаџбину... она у јуношкој тренутку кад је закукла девет удвоца; заплакула девет сиротиња; завршила девет добрих коња; залајала девет љутих лави; закликала девет соколова...

Задржаћу се само још на двема песмама. У једној од њих пева се како су синови однасли своју стару мајку да преси по свету. Свети Ђорђе казано је грешне синове и преврлио их у море, а да би се спасио, он може усмртити добру мајку. Јанковић Стојан враћа се после девет година из ропства. Кад га мајка позна, она од снажног радосног узбуђења пада мртва на земљу...

Друга песма показује највиши ступањ материнске љубави. По наговору своје веренице син убија мајку да донесе њено срце вереници. Али пред самим вратима пада с коња, а крваво мајчино срце пушта у плашњу, сина одиш до Сави, плава, а мајка ми се дете... Воље, снажние, постекше, не уме се могла истаји узвишена, племенита и силна љубав материска, коју ни идики грех синових није ни најмање ослабио и помутило...

Јаша М. Продановић

Јер и ако нисам није дошла Америка онако, како смо то ми, децаријато, замислила за време окупације, ипак један снажан нов покрет, створен у Америци, као огроман талас, појурито је у све континенте и допрело до нас: организован је модеран женски покрет, чији је рат против болести, нерата и мржње. Познато је Подвизање. Цели свет отворен је борба, са десет милиона мањих борњи, племенита борба за здравље, рад, грађанску солидарност и међународну љубав.

Сједињене Америчке Државе јесу земља здравих људи, здравих мисли и здравих порода. Страна држава кроз коју се отуде и ратни материјал превози, да се батке бију по туђим крајевима.

Америчка жена и мајка, просвећена науком, ослобођена предрасуда и традиција, живи у држави где је материјална култура доведена до савршенства. Америчкој слободној грађанки са свима политичким правима, за тежње, прљава домаће послове, који изискују, и много напора и мучног рада стварати нове услужне саобе; собе се чисте, вилимови тресу, прашина брине електричним аспиратором, брзо, без употребе снаге и уштра у здрављу; судови се перу сами електричном четком. Греје се, кува, пере рубље, суши, глача све помоћу електрике. Тако је деценијама свај рад и наука, а рад и наука за све изнедавно познато тип стране жене. Често се налази и замењивачи научни проналасци за домаћинство, а они у исто време ослобађају професионално раденицу од прљавих, тешких, домаћих послова, дајући јој времена да се бави социјалним, васпитним и политичким проблемима.

Америчка жена и мајка је прва искрено и ревностно прихватила Поглавља 10. и 11. Устављају се у службу, готово изравни, снапосним најама и циљевима. И чак шта више она је прва, и једина, трави, истински борач, на пракси, противу ратова, а за мирно решење међународних спорова арбитражом.

То скоро, кад се спор између Мексика и Сједињених Држава зонитроу дошло да се затрпао ратом, организисана је одмах једна кампања за мирно решење спора. У тој кампањи виднога учешћа узеле су женске организације. Кроз штампу су чинили непрекидни апели на јавно миљење.

Председник републике преплављен је писмама. Нарочити експерти спремили су резолуцију и предлоге о арбитражи, који су издати у 2000 писана, спремно 25000 петиција. Познате петиције слате су директно председнику републике. Објављене су на граде за најбоље девизе противу ратова — једна од тих јесте од Лидије Вентур: "Проглањајте рат из свију земаља, прибегавајући арбитражу. Рекламе, прогласи, сви могући начини, употребљени су да сваки човек на улици скрене пажњу народу. И та крсташка кампања, уз одушевљено учешће свију жена, учинила је много да се спречи рат са Мексиком и прибегне арбитражи.

Новим васпитним методама америчанска жена и мајка васпитава своју децу и народне масе, и не само да их васпитава, него их и води новим стазима.

И једна једини, ствара мирас у Европи. Граница Чехословачке и Полске иде планином Татром. Годинама се водила преписка коме припада тај комплекс планина. И, како што веде, потрошено је много мастила, хартије, жучних речи, времена, доказивање; потравана су стара документа, подизане песнице, а никако да се највеће решење, задовољавајуће обоје противника, налази. И, најзад, једна срећна идеја! Проблем је решен брзо, на диван начин: неко је предложио да се Татра претвори у лепа парк, где ће уживати грађани деце и друге земље. Тако, огроман комплекс планина, са дивном флором и ретком фауном, посвећен је миру, претворио у башту здравља и наде! Ето, једне стазе мираз у Европи.

Нисам се одушевљена, у њу упише она прва југословенска мајка. Јер, ето тамо далеко крај мора на једном скромном споменику, где су хумке

безброј наизгледних и помрлих јунака југословенских надали се натпис: »На хумкама у туђини српско веће неће ништа, поздравите њиху децу, нећемо им никад стићи». Такве хумке, са споменима и без споменика, са натписима и без натписа, рабађане по тој Аустрији, Мајарској, Чешкој, Немачкој, Француској, Грчкој, До брели, Русији, Мајор Азији, Јапану. И на тим хумкама не чујемо девет удвоца, као у народној песни, него кука хиљадама-хиљада југословенских удвоца; и не вршти »девет сиротиња«, него вршти хиљадама хиљада југословенских напуштених сиротиња. Одатле, са тих хумки, југословенска мајка, тврђа од камена, тито: »Зашто таласи, доккле овако, тит, Европска мајко?»

Миљена Петровић.

Нова феминистичка организација.

8. маја т. г. неколико београдских листова донело је проглас нове Женске Странке, која се оснива у Београду у намери да свој рад прошири у целој земљи. Из самога прогласа не виде се никакви политички, економски и социјални принципи, на којима ће Женска Странка да базира свој рад, и с тога не можемо за сада још рећи наше мишљење о целокупном програму и организацији нове странке. Али ипак сматрамо за потребно да у име Алијансе Женских Покрета кажемо наше мишљење о стварању једне феминистичке организације у нашој земљи.

У своме прогласу каже Женска Странка: »Женска друштва и удружења, која дивна постоје код нас, ма да су св израз женске делатности и женског социјалног рада, не одговарају, или по своме програму, или по својој организацији и широкости политичким задацима, које време намеће.« Из ових речи јасно се види, да се оснивајуће нове организације не слажу са методама рада Женских Покрета и да је то у ствари једини разлог за стварање нове феминистичке организације.

Сматрамо да су прилике у нашој земљи такве да још за сада не можемо мислити на неку широкую пропаганду, пропаганду која иде у сва детаље нашег програма. Факт је да се наш политички живот задовољава крпањем постојећих закона, и да није још дошао до стварања нових закона, који би дали нашем животу нов темел и нове правце. А све до тога момента феминистички покрет не може показати своје идеје у тако јаркој светлости, да би сасвим продрле и до оних, од којих у крајној линији зависи наш успех. У тој, за стварање новог живота, тако мртвој сезони, био би наш рад на детаљном обрђивању нашега програма у вези са новим законима само бациње песка у море. Наћи говори, наши захтеви остали би без одјека. Али, можда је то ипак с једне стране за нас добро, јер добијамо у времену и можемо да прикупимо велики број жена о наших организација, те да припремимо терен за снажнију акцију у моменту, када ће она бити најфеминистича. Што је нарочито важно, потребно је да својим систематским радом можемо боље познати и стварно да придобијемо наших противника.

У моменту, у коме се налазимо, најважније је, какав начин да употребимо за припрему терена, за организовање што већег броја жена и како да учтимо на наше противнике. Сви Женски Покрети су из искуства дошли до уверења, да је за то најважнији индикрентан пут, то јест: од општег просвећивања, са најразличитијим курсевима и ш. д. ка поли-

тичком просвећивању. Другојаче у нашим приликама не иде — мислимо на целу земљу — сматрамо да је ова метода испробана, да има успеха и нисмо имали разлога да од не одустанемо.

Уверене смо да права, за која се ми боримо, немо да добијемо на основу нашег програма, добићемо их кад будемо штолико снажне, да ипрорео сугејственом силом — јер су права еквивалентна за успех једног покрета и њихово добијање зависи од снаге, енергије и истрајнојсти са којом се боримо. И баш зато, када ми са муком и трудом прикупљамо снагу, издваја се један број жена, — међу којима се налазе и две чланице Управе Београдског Женског Покрета и оснива нову феминистичку организацију. Тиме она не само, понитавија снагу и унос за акцију у редове жена. Овом својом акцијом она изазивају неповерење у рад оних, које су почеле да раде за политичка права жена и да ти захтеви постану приступачни широким масама нашег народа. То је оно, што највише замерамо оснивачима нове организације, и то је оно, што ће неминуемо шкодити и нама и њима у будућем раду.

Истина, да оснивајуће Женске Странке кажу, да ће њихова организација чак поткретити Женске Покрете и да ће им бити од користи, јер ипак неће њиховог програма. То је прави софизам, недозвољен некредним поборницама за наша права. Апсурдно је мислити, да ће једна организација, која има потпуно исти програм и исти циљ са нашом организацијом, поткретити и ослањати наш рад. Сигурно је, да ће бити моментана, када ће се рад једне и друге организације међусобно парализовати, а бојазан да не наступи несмапљена конкуренција, која може само да дисквалификује наш покрет. Ово наше мишљење оснивамо на томе, што према прогласу Женске Странке, као можемо констатовати да не постоје никакве битне разлике између циља нове организације и политичких тежња Женских Покрета. Ако се пак, оснивајуће Женске Странке, нису слагле са методама рада Женских Покрета, имали су другогачи начин да учну да се измене методе и тактика рада, што им је чак и дужност била, не само као управним чланицама, већ и као редовним. Београдски Женски Покрет у миђем броју ивине своје гледиште по целој овој ствари, колико се тиче унутрашњих његових односа, као и његове спољне акције.

Алијанса Женских Покрета моли све своје чланове да остану хладнокрвни и да се са своје стране не одазивају есенцијалним позивима, за организисање Женске Странке, у својим местима, чувајући непоколебљиво јединство и снагу својих редова.

Алијанса Женских Покрета ће о даљем развоју ствари обештавати све своје чланове.

Алијанса Женских Покрета.

Белешке.

Промена уредника. — Досаднији уредник Женског Покрета, г-ђа Вера Јовановић поднела је оставку на уредивање листа (због личне запослености), и место ње извршни одбор Алијансе Женских Покрета изабрао је г-ђицу Алоизију Штеби и г-ђицу Даринку Стојановић. Према томе наредне рукописе треба слаати на адресу: А. Штеби, Београд, број 34 или Д. Стојановић, Крунска 20.

Г. Геца Кош, београдски књијар, поклонио је за овај број клише Метријовић Мајке, на чему му Управа Женског Покрета захваљује.

Штама М.ЛАДЛ СРБИЈА Београд.

Песму са сличним мотивима испевао је француски песник Жан Рашпен.

КЊИЖЕВНИ ДОДАТАК О МАЈЦИ.

Лудевит Вултвичев:

Moja mati.

Одломак из...
Благо младинама, у којима није утрнула матерна свјест, и није се у њихову срцу охладила вјера и љубав, којим их мати заводи и засија! Они неће заћи с пута правде и истине, али ако би и зашли, то би било за мало времена: бразо би се спомени своје материне, бразо би јој у својој крви чули њен глас и њомом крик не би био с мртви. Како изому Бога у свому духу, тако имамо матер у својој крви. Матерна душа спасава сина. И мене спаси љубав моје матере.

За зора својега дјетињства мило ми бијаше материн глас: бјеше ми најмилији од свих гласова њезин глас. Мило је слушати славија гдје пожу прева у довору, мило је чути и слушати зебу гдје дану жује у маслини и аривика вечером у грму, али је милије чути глас своје матере.
Липено сити, о жарко суње, врело васином живота, идијало вечно, али је љепше од тебе матерично чело. Шта би син без матере лица? Шта би он без материне ријечи?

Матерна ријеч увједи сина у духовни живот. Он по њој мисли и осјећа; она му таји намет, и у срце му сади некијих и пеленитијих осјећаја. Мати љубављу напуње сина да љуби добро, а надом га на добро храни да се добру нада. Она га својим искуством у свијет уводи. Оно што Бог својом вјештаком ријечеј отпоче, то мати довршује.

Ivan Cankar:

„Moje življenje“.

Из књиге...
Veliko preneso človek, lo vem sam, par dni bi me zveklo tava, ga govoril na plečih že otrok. Ali da se da trepij tolko in tako dolgo, kakor je trpela moja mati, jer bi čudež, ki si ga se zdaj ne morem naravno razložiti. Zena je devetkrat močnejša od moža, mati pa devetkrat devetdesetkrat. Če bi mi rekel svoji materi, da naj mi za pred odmakne Ljubljanski vrh, zato ker preveč tišani na Močnik, bi ga baje najbrže zares odnekaj. Bog daje materam čudne uganjke. Na primer: Kako bi se pripravile, kosilo za osmero ljudi, če ni groča v hiši in če ne da štacunal nit soli na upanje? Kosilo je na miz. Skrinovstvo že življenje dalje od dne do dne in se ne ustavi. Strma in grapava je pot, težek je voz na voze sedu otroci, osmero jih je; jedo in pijo, smejo se in kriče; mati je vprežena; če bi se odprčila, če si stopila prepočisti bi i širniko preko sključenih prstev. Hej, potem! Tam kje pod visokim klancem omahne. Omahne in umrje. In se umreti jo je sram; zdi se ji, da je storila krivico tistim, ki so živeli od njenega življenja.

Ivan Cankar:

„Tujo učenosti“.

Lepa pa žalostna so bile moje misli: „O mati! Tvoja duša je brez modeža, kakor solnce na poletnem polju! O mati, otrok svojih otrok da bi nikoli ne spoznala i sovražnje tuje učenosti! O mati, u učenosti ni ljubavi.“ Tam kje pod visokim klancem omahne. Omahne in umrje. In se umreti jo je sram; zdi se ji, da je storila krivico tistim, ki so živeli od njenega življenja.

Ivan Cankar:

„Njen grob“.

Takrat, ko sem vzdignil nego, da bi stopil v noč, se je roka doteknila moje rame: čisto narohlo, komaj da sem jo držal. Nisem je videl, ali spoznal sem jo tako: sladak in topli je ležala drobna materina roka na moji rami. V tistem trenutku, v enem samem sem promeril pot, dogo sedem dni hoda. Odprl sem zlezena vrata pokopališča, šel sem naravnost do križa, nato po pečeni stezi na levo, med tiste samotne, z visokim ple-

velom porašene gomile. Druga je bila drugi eneka, toda ni nisem ugibal, ni se nisam otoli; slepilni očmi bi bil našel materin grob, zakaj ona sama me je vodila. Tam, ob samotnem domu plešan, sem klečal pred njo, prosil sem jo lože in blagoslova.

Zdaj hodim na to svojo sveto božjo pot kadar mi je teško pri srcu. Tudi nosci, o mati, ob tej uri, ko so vse noči razgrnile nad menoj, prihajam k tebi: daž me, kao mi je i onih i snage koja živi, ali najviše i najteže mi je žao majke.

Жао ми је мајке моје и њених за дугих болова, мука и надања.

Ex ponto.

Данас, као и у свим тешком данима заточења, мени је жао свих људи, који живе ове дане, оних који живе исто једнако, као и оних који га сподоби, као ми је и оних и снаге која живи, али највише и најтеже ми је жао мајке.

Жао ми је мајке моје и њених за дугих болова, мука и надања.

Мисле ли људи икада, каква је ноћ мајки, која зна, да јој је једина син допао твoјка и туђинове немилосне руке?

Бог ће опростити свима; и ја лако прштам, али зашто се уплашили старицу? Већ сам бол мајке завањив на свијет страхоућу покору и страдање. Бог не може да не види те сузе и то дрхтање.

Тебе боли моја патња и даљина, а мени Твоја неизвесност, док сједиш крај мале свјежеле. Веже нас крв и бол и свијет ме ударац блатом допоруку, јер пада и по њом срцу.

У суби, где сам се — у кобан чае! — родио, Ти бијаше и молиш и у покорноси срца своја ниташ. „Иеу-се, зар су нам за сузе дана деца наша?“

Ти немаш шта изијети до сиротињског срце и старе руже с траговица на рад и безгласне сузе, али Ти слави и моли, мајко, јер ко да је тасави, ако не тешиха суза Твоја на бојем дану?

Ја те поздрављам у мушким пољима удахом, а јутром по сунцу што азати моје тешке решетке и у мсти чај сја Теби на бијелој кадрили наше ајалије!

Владимир Назор:

Мајка Маргарита

На дну реке, што је новом крвљу мита, Југовија мајка с пуклим срцем спава; Ал' пред вратма традним покрај мој ра плава

И сад цвиљу цвиљу мајка Маргарита,

Увехну ли врукта воде забورانе, Што је браца њени с туђеј длана није?

Увехну ли винац, што сред баште травне Чаробница на дар синка њезин вије?

Вринте девет кова, лаје девет лава, Закликатло опет девет свих тинава; Мирна и без крич у свом гробу спава: С пуклим срцем мати девет Југовија.

А как вичине боли душа на дну скрпите, Приморскога града испред врата билах

Мајка Маргарита и сад цвиљу цвиљу: „Иване, Иване, моје мило дите!“

Алекса Шантић:

Мати.

Још нигда није твој дом, о смрти, био Укршен тако!... Најлепши плод си са грана

Побрала земних, а он је још суница хтио...

Једне си ноћи са плавих слезила страна У моје врте... Тихо је падала роса, И крушила се јабука процрпаната.

И ја сам чула где крадом корчупач боса И у твој дом моја су дјета била, Одвела си их... Златна је њихова коса.

Ко златно класје ка слети зора мила! Они су били моји анђели сви!... У њих је лице ко љиљанова права...

У њих су очи плаве, ко затон плави... У њих су усне мак црвен што се крије У зрелом жити... Још нигде, како се јави,

Твој дом, о смрти, укршен био није Таком лепотом!... А моју двори су били...

О, гдје си?... Дођи у моју собу, што прије,

Ја чекам на те!... Сва моја блага агри Ја имам очи плаве, ја ћу их дати... Ја имам косу златну, њом се огри...

Ја имам топла њедра, све даје мати, Све узми, свол... Не олевај, ходи! Пружи ми руку!... Мирно ћу узат те етати!...

Само ме дјети, мојој ме дјети, води...

Јован Храниловић:

Мајци.

Срећна је твоја коса, Лице ти је већ увело, Уморне су твоје руке, Клоуцло је твоје чело;

Ко сред гроба црква мала, Када на њу сријезак паде, А око ње сахрањени,

Дути боји, ерије наде, Кандиоше у црквици, Сина свијетло и топину,

Мајко мојат тако гори, Твоје срце своме сину, Крој ољућ мој живота,

Изи даљине, из туђине Посе мене мисли моје, Првиј душе маторине,

Отријане посвећене, На том добром срцу твојме Врађује се с благосном,

Срећу носек дуомојем, Па се зато молим Богом, Да поштеди тебе власи,

Да још дуго у црквици, Кандиоше не угаси.

France Prešeren:

Nezakonska mati.

Кај па ја тебе треба било, дете љубо, дете лепо,

мени млади детки, непорочије матери?

Оче се клећ, теџи ме, мати над мном јокаћ се,

што је мене срам'вали со; туј за мано казати со.

Он, ки је сам би љуби мој он, ки је први оче твој,

шел је по свети, Бог ве, кам... Тебе ин мене gie sram.

Кај па ја тебе треба било, дете љубо, дете лепо!

Ал те је треба било, ал не, vendar prest'no ljubim te.

Мени nebo odprto se zdi, kadar se v tvoje ozrmede ore kadar prijazo nazremješ se, kar sem prestala, pozabljeno je.

Он, ки питец под небом живи, нај и те др среће, veseliš diti!

Ал те је треба било, ал не, vedno bom srčno ljubila te.

Ото Вајингер.

Мајком се може назвати једна жена само тако, ако никако не завиди својој крви на већој младости и лепоти, ако јој не злоби, што се њој диве, већ ако се потпуно с њом идентифицира и, шта више, ако се радује обожавачу своје кхери, као да се њен обожавалац.

Тетралогја Мајке код Иаа Војновића

Јеле, Мајка Југовиња, Мајка Лазарева.

У животу чојка Мајке је све — и ја имам да захвалом највише својој Мајци, да сам имао тако учинио у животу... Иако Војновић.

У срцу Иаа Војновића царује вечно Мајка. То је стална мисо његовог живота. То је сталан мотив његовог рада. Године 1895 пише „Сквиноцијо, 1906 „Смрт Мајке Југовиња, 1913 „Лазарево Васкресење, 1914 „Imperatrix“. У њима је довелје фигуре Мајке. А осећање материнске љубави, свести и моралне снаге њело се постепено по степенима унапредило.

Прва крајина Мајке јесте Јеле у „Сквиноцијо“.

У модрој боји Јадрана, високом гивану његових таласа и његовој сребристој пени бесни сквиноцијо, бура мора, а с њом напоредо оркан душе — осветнија мајка, мајка Јеле, која се зирети одлучност огледа у бројави својега живота. Али, навод превидљиво пропаст, народ ће доживети узтрчење слободу. То је њен понос. У томе је трагична величина Мајке Југовиња.

Мајка Југовиња је други лик Мајке. Уредж твој сазрелога класија, узред боја и живота, на великом Косову Пољу, пуна слутње што назрива и очајност бола — Мајка Југовиња, представник властете српске, понос и свест државе. Мајка свено јурије своју дасу. А кад јој пруже руку Дамјанову, њој срце прелетне. Али, навод превидљиво пропаст, народ ће доживети узтрчење слободу. То је њен понос. У томе је трагична величина Мајке Југовиња.

Мајка Лазарева, жена из народа, љуби покривањом природе.

Загитра светлост црвене ватре. И азсеја ломача комите Лазара и зверска сила бесних Арнаута. А пред њима мајка јунака као Муције Стевало само што јој место руке срце паде. Поштедани мајка и син, разумели се. Лазар је жрта и спас будућих нараштаја, осветнија. Срце Мајке Лазарева — Мајке Народа достило је кулминацију душе човекове.

Иако Војновић иде и даље, и пева химну најлепше мелодије у Imperatrix.

На увшенином месту, окружена децом и богатом лепотом природе, велика у своме бољу, још пева у своме опрштању, појави се Мајка краљича, Мајка владарица — песничка мисао прштања која треба да овлада светом.

Краљевина сина и мужа су јој јубил. Царича Мајка је на једном острву, а пред очима јој лебди слика дажде будучности: Вртар и Пенски-Вилењак одгајају млади нараштаја, спасену децу, у Рад и Лепоти, основна срећеније будучности. Царича одбја пат и праштање она у праштању налази смисао живота.

Иако Војновић у оној класичној фигури велике Мајке праштања и љубави слави егзистенција неумртости идеала. Он је као песник психе човекове прошао целу скалу најчужих материнских осећања, од освете до праштања.

Ми смо неми пред том величином. Београд. Д. Ст.

Иако Војновић — 26 јуна 1914 године

Из Акорда

Сједо с мајчином мојом испред „кафетарије“ на Пилана и слушати само једну људску дисертацију на Врши, која свираше одломке из класике Пушкинове „Бохемс“. Приближи ми се Перо, „кафеџијер“ — добри и поштени радник! — погледа ме некако мутно и рече ми: „Неко Вас овамо зове, господар Иво!“ — Разумјех да се нешто справља и намеријих да се ми се мајка не престрани Перовић ричени, па ућох у кафану. Један поједица поједица кол поповарства предале ми списе написане проном неурванштином: „Поизнаје се да се Довесетије у хотел Лерх у Гручку итд. — Вратиш се до мајке. Саушла је музику и сједела је мирна, ведра, фина силуета умрујећег свијета прошлости и господства.

Иако Војновић — 26 јуна 1914 године

«Мајко, зову ме у хотел Лерх. Биће на камен дождов. Ако се не вратим вечерас, немој се хурдати... Видићемо се сутра!» — «Поћи синко... — не страши се за мене!» и наслимији ми се оним драгим очима, које сам сваки дан члговима и благословом заклапао. Стисну ми полако руке... а ја одох... — Не видјех је више... А хоћу ли је игда више видјети?»

Мисли о мајци.

О мајко, мајко! о маја сени!
Откад те, мајко, нисам видео,
Никаква добра нисам видео...
Ђура Јакшић.

Ја сам сваког тренутка осећао љубав и лебдеће мајчино нада мном. Она се истинитијо трудила да на мене пренесе све што је у себи имала најбоље. Мислим да љубав твоју десте осети од мајке исто као и сви бол, туѓ, чекња, бедно или суморно расположење, да су то дубоке кицце, из којих се доцније развије психички човек.

У многим тежким приликама живота, такав човек помирља на то, како би му мајка саветовала да се понаша.

Јован Цвијић.

Мајко! некоје године сломи,
Припола нећ на троб т твојем,
Али још не удуши тице,
Бол за тобом ми.

Петар Прерадовић.

Љ Вулчић

Материна наука је љубав, дах, удах.

Материне наставе стварају у нама свјест и с тога су нам постоје, темељ мислима и осјећањима, знању и будућедоби.

Материна љубав спасава сина.

Мати нас натерали мудрожуј и љубављу

Мати љубављу напуњује сина да љуби добро, а надам га на добро храбри да се добру нада.

Мати нам у срце улије љубав и вјеру.

Мати је свака спремна да нас заклони од брџа и неприлика онага свјета и да нас доведе путем спокојства.

Мати нам је анђео претеча који лебди онамо где се зора развија и расте у богатству сунца и свјетлости, и тдје се дан сагиба и тоне у ноћ

Рабинаранат Тагор — превео Д. Пивдак:

Певачке жртве.

Мајко, брџа ће моја назнати теби од сува својих бесцеру огрицу.
Звезда су исплеме тривне од свјетлости да њима украсе стопала твоја; али о врату ти виси моја огрица.

Од тебе је богатоство и слава; твоје је дајеш и ускарујућш. Али бол је потпуно моје; када ти се приносим на жртву, вагнарујућ ме својом милшоуку.

Хајрић Хајри — превео А. Шантић:

Мојој матери.

Ја сам свијо главу да држим високо, Моја љуб је мило упорна и љута: Када би ми и краљ бајало, ни то пута Ја погледе не бих обавоу дубоко.

Ипак искрено љу рећи, мати драга; Ма како ја охол и оважан био, У твојој близини понизи ме твојо Обузана смерност саконија и блага.

Је ли дух твој ово што ме кроти тајно, Дух високи, смели, што све продре сјајно.

И сјајан у свјетлост небеса се вије?

Ил' ме спомен мучи што чиниш сајно Које дело, што ти снажи срце лено, Срце, које за ме тако топло бије?

Мајка -- моја мајка.

Сунце осећамо, од нећа живимо, Дјети сушце не гледамо; од вјеова нам јавља оми засекну, образ руди, лице прети.

Као сунцем — тако живимо мајком. Она испуњује наше нише. Па ипак кушам да о мајци говорим. Услуђујем се то зинити стога што мислим о својој мајци, чије ме благослов прати вазада па и сад кад ово радим...

Једном сам маштала о почетку живота на земљи. Чувала сам тада и вилела сам како море шуркала дубина и своју моћ распростере на све стране, а Бог му рече: „Довде је твоје — даље нећеш!“ Грмљави је развијала своју снагу, раваносега трепет; а страх је дрхтао, од себе поплашен. Ветар је ломио и косио... Само се од сува издвајао дручкиједан покрет: мајка се благо осмихнула. И Бог тада рекао: „И море ће стајти, и грмљави ће умукнути, и ветар ће се смирити — само ће милостија материна бити стајна и непремолна.“

Тако је од дана постана... И живот васпоне поджеке промисама: сунца се гасе, звезде трну. Доћи ће, кажу, дан који ће донети завршетак свега, крај свему. А кад то буде, остаће само праван, безанал, простор. Тако се каже — а ја у то не верујем. Једном се се стужујом тада испуштих ти цесерни и холоднети простори. То ће бити мој онаг пољуба који ће последна заостаја мати у свету, видеји свему крај, још једном пољубити дете своје. Тај једна љубав бити победралац смрти у васиони — и тада ће се обновићти живот, и све ће у милостији преневети.

Има једна прича о сину, који је био заодобјен да девојци на дар понесе срце мајке своје. Он је то учинио, и кад је, с материним срцем на ноку, хитао девојци, спотакао се и пао је, а срце је материно у брзи протворило: „Да се ниси ово, драги сине?“ — Да има таких девојка, то је, зачецо, само прича; да има таквих синова — те могу престајати. Аз да је мајка таква — верујем, осећам њим... Таква се прича казује далеко на западу, на Атланском Океану, у Бретани. Али је и у нас, у XVIII веку, забележана народна песма е истим предметом. А то казује да је срце материно у свим временима и у свим народима исто, да је вјеро неискрени, всите љубави родитељске.

Милостиво, благо, добро и драго биће — то је мајка. Такава је мајка.

Што зним — чула сам, учили су ме, читала сам. Хвала свима! Стога осећам — доле ми је душа мајке моје. И кад дође један дан — не, он неће доћи, он не сме доћи... љубав је материна почетак свега, она је завршетак свега, она је вјечита — јер мајка не умире. Доброта нека живи у нама док је нас.

И Бодзи Сипа је имао Мајку своју. То је Света Богмајка, која је још душе своје унела у душу сваке мајке.

Па каквим предмахом душе своје да изговорим премолио име твоје, мајко моја? У руменој зори чистим мијеко своју да твој вичују тразам нађеам. У сунчеву смирају изражај мекост речи да њом обележим доброту твоју; и како ми се обележи то не знамем? Да прегр — себом изговорим име анђелско?

То неће бити право, јер си ти то име себи присвојила пре него што сам те ја оцима угледала. Ти си ме научила свим лепим и милосним речима језика нашег — а ја бих хтеда даље да пофем, да искажем нешто ново. Залуд. Реч је једна, само једна, која казује све. Та је реч: мајка!
Нисам још казати што бих хтеледа. Ја сам ти врећују дужник — мила мајко моја!

Војна А. Гаврилићева, В. раз. пиваизаје.

Ти си остарева, мајко Мајко, и кад видиш тајо болне, твоја потугена дола, Та твоје оштрине руке, твоју благоуљу, ја осећам како се пење, са дана мојих усалхих груду до мојих тужних очујубуца суза.

Филеас Лебер.

Ђилим Љубави.

Материне песме.

Ђи тебе сам, лепо ме море дете, вазнала дајим љубави боја. Извекла сам по њему најдешче цвеће на свецу. Гази па својим хитрим пожитама.

Ђа тебе сам драго моје дете узбрала неколико живих цветика да намиришу твојој лаки сам.

Кад се пробудим, лепо моје дете, свкрпућу природно цвеће које те може попрејдати. Ти ћеш се играти са вуглетим пшечком Њилима.
Али зашто не могу, лепо моје дете, да живна за тебе сагратиш цео свет својим благам и јаким материнским рукама?

Иди сам свим друмом, дете моје. Ја не могу за твојим хитрим ногам, умирићу се.

У остало, ако хоћеш да будеш слободан, избегавај да идеш у корак с љом и иди без друга.
Трајећу ипоу играти у замљену игру и твој се пут не може прећи у доње, кад нећеш да сломијеш искрено надрхује твоје живота.

Како бисмо ниша заједно, душо? Мој је корак већ спор и не може ићи поедат твог лаког лета.

Иди сам свим друмом, дете моје. Иди сам пред свој живи својим лаким ногам.

Моје брање очо гледаће како те нестане у матовитој даљини.

Кад би желео немогуће, дете моје, једно једино створене на свету покусало би да те задовољи: ја, твоја мајка, твоја једина мајка.

Јер моја је љубав неискрпна као и природа, као она моја је љубав бескрпна.

Кад би тражио и Мандрогоу што тебе, одмах би пошао да је тражимо по твојм снујем и огледали бих да нађем тај родак и нестварни цвет који би само један дан ралоиво твоју страпну и капиривноу душу.

И ко зна? Без сумње бих ти нашаа твој јединствени Мандрогоу коју је онај тужни младич желео до дузла, јер природа и мајка не знају за немогућност.

— Мајко мила, дај ми ту живу тишу.

— Оно је, љубави моја, господариој твој. Виши твој јудост, затворила сам за тебе ову лећу слободну тицу у кицеа.

— Мајко, хтео бих да се играм са звездама.

— Не би биле довољно лепе. Месец би био сувнише бљад а сунце сувнише сјајно за моју љубав, за мој крвни.

— Мајко, дај ми шарене бубе, једно, дејтрне, цвеће, ситице и, нарочито, много цвета и мртвих муна.
— Радо ћу жртвовати за тебе те јаке и лепе животе које сам некад поштовала, да ојачам и увеаршним твојо млад и слабо живот, и треба ми још много живота, различитих живота заробити.

— Боље во што, твојој мајка зна да је сваки живот изабор.

— Живот ми је тежак. Глава ми се повија. Руце ми слаби. Не могу више.

— Јетан крик. То си ти, тичице моја. Говориш сам себи, певаш.

— Трича теби.

— Твој глас, као мајиљска песма, даје нову снагу мојим жилама.

— Живот ме радује. Глава ми се дизје намерсана. Руце ми траже твоје анђелско тело.

— Гледам нас како спаваје, децаци моји, и мислим на оне несреће и грешне материје које су допусиле да њихов син погине у овом рату.

— Зар нема жена у тој земљи ратникал рећи ће неко доцније, читајући опис ових усауданих смрти.

— Да, било је жена, али презрених, жена без икаквог права на саврењене, стварне, одбрану, уништење живота.

— Јесам чикавица андеса, децаци моји, јер је болше убити сама овог сина и дати му смрт човека, него га пустиати да погне као роб у фалангама плаћеника.

Не, нећете ви, децаци моји, никад уништити рат.

— Сасвим моли, слаби, ви већ показујете храброст и горду овлашност.

— Ви нападите. Али, у сред највеће борбе коју сте ми сами извазили, ваш се поглед наједном напуни страхом, окрене се маји и моли!

— Мајка, како ме је страх овор не пријатеља како сам сам створило!

— Колико би војника умирући начинили ту последну исповест својој мајци: страх се је!

— И колико би тај крик био преселнији од оних завршених речи, осветљених историјом.

— Пред мојим очима ће ваще погречене увек бити лаке, лепа моја децо.

— Да ли ће доћи време да судије, као искусне материје увиде безалност злоначина?

— Све једно. Зар нисам ја ваша мајка, последњи и једини судија ваших дела, као и вјечни саучесник?

— Кад би мајка, као дрво, имала хиљаду и хиљаду цветних грана, хиљаду и хиљаду мирисних плодова, она би анка јавла тајан број и — толико је велико дузило њене љубави — љубила би одвојено свако од својих малих, различитом и бескрајном нежшоућу.

Мареља Вукосавић Шевел.

— Изгубимо ли мајку, ни сама је вешност не може повратићти.

— Фридрих Шилер.

— Ако има љубави која није помешана са другим страстима, то је онда она љубав која се скрива у дну мајчиног срца.

— Џон Лок.

— Жена је загонетка чије се решење зове материнство.

— Фридрих Нице.

— Ако си добар син, ти си самим тим добар грађанин, а за све то захвали мајци.

— Вагнер.

— Лепа књига, као год и лепа беседа, могу да учине много, али мајка говори много рецитије деценим ерцу.

— Франклин.

— Често људи дугују за свој дар и свој глас једино својој мајци.

— Под Ерије.

— Најбољи владалач је мајка, јер нас учи да владамо сами собом.

— В. Гете.

— Срце мајчино је амбис, на чијем дну се налази увек опроштај.

— Балаак.

— Од свију жена на свету само једна једина заслужује сву нашу љубав, а то је наша мати.

— Бигел.

— Једина душа која би ме у садању борби поткрепила, то је моја мајка.

— Мишле.

— Тајна прве цивилизације лежи у утицају добрих мајки.

— Емерсон.

— Пример, или слика примера, која пред деценим очима мора најтрајније да лебди, то је мајка.

— Смајле.

— Никаква бол није једнак материнском болу.

— Бернарден де Сен Пјер.

— Мекано је крило мајчино.

— Народна изрека.

— Йубав мајчина никад не престаје, и пропашао ако ће престати, једино ако ће умукнути, раума ако ће нестати.

— Свето Писмо.